

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: A párisi közkiállítás. — Szénacsinalás. Szentkirályi Árpád. — Sikertült kísérlet. W. — Mikor legjövendelmzőbb a tehéntartás? Szentkirályi Ákos. — Az ehető hüvelyesek. Ebner Sándor. — A galazonya pillangó t. — Korán érő törökbuza. Szentkirályi Árpád. — Néhány szó az őszi buzáról. Sz. A. — Mikor kell a növényeket megöntözni? — Értesítés a szőlő zöld ojtás ügyében. Szentgyörgyi Lajos. — Pályázati hirdmény. — Egyleti mozgalmak: Választmányi ülés 1877. júniushó 4-én. — Vidéki gazdasági tudósítások: Sz-Keresztur, Szék, Barót, Radnót. — Piaczi árak. — Hirdetések. — Külföldön mellékelve: Válasz. Dömötör László. — Felhívás a párisi közkiállítás érdekében.

A párisi közkiállítás

érdekében a kolozsvárvidéki kiállítási bizottság által kibocsátott és lapunk mai számához külön mellékelte felhívást, melegen ajánljuk t. olvasóink szíves figyelmébe. Szükségtelen ismétlenünk, hogy mennyire fontos a mi részvételünk épen most és reméljük, hogy néhány nap múlva utnak induló küldötteink buzgólkodása a legszebb sikerrel lesz koronázva! Még csak azt említjük meg itten külön, hogy a gyapjubundák kiszemelése igen sürgős és fontos, a többire nézve a felhívásnak szövegére és a küldöttektől szóval is kérhető információra utalunk. A bécsi kiállítás legelső rendü kitüntetése: a diszokmány, erkölcsi kötelességünk tette tovább haladni a már nem töretlen uton, azért lankadatlan kítartással csak egyre törekszünk: „Előre!”

Széna csinálás.

Mióta marhatenyésztésünk, bár nagyon csekély mérvében, de mégis gyarapodni kezdett, napról napra érezhetőbben tűnik fel a kaszáló helyek kevés volta, a takarmány-szükség. Nem is csoda. Az 1854. évi magas gabonaárak ideje óta a legtöbb gazda helytelen számítással, vagy jobban mondva számi-

tás nélkül, következetesen oda munkált, hogy szántóföldeit a kaszáló helyek rovására szaporítsa; a hol csak biztosnak látszott a jó törökbuza termés, kéréltlenül fel lett szántva a rét, ha szintén addig három kaszálást adott is a legjobb minőségű borjuvirágos szénából; és mi lett az eredmény? A krími háboru lejárt, a gabona ára a mily rohamosan emelkedett, épen ugy szállott alá megint és lett a sok gabonából kevés jövedelem. De nem csak ez történt. A kaszálók apadásával apadott a marhatartás és trágyatermelés s így évről évre csökkent a sok szántónak termő ereje, míg végre oda jutottunk, hogy a sok nem terem annyit, mint termett régen a kevés, habár a ráfordítandó munka s így a kiadás sokkal több; oda jutottunk, hogy a mely gazdaságban 1854 előtt volt a kiadás 10%, a bevétel 15%, ma már mindkettő 15%-re megy, sőt akárhány példa van, hol a kiadás tesz 15%-et, a bevétel pedig leszállott 10%-re. Mind ennek pedig nem a sok esőben, nem az aszályban, nem az időjárás viszonyokban van oka, hanem egyesegyedül abban, mert gazdaságunkban nincsenek helyes arányok, mert szénatermelésünk s ennek következtében marhatartásunk nincs arányban a szántás alá fogott földek mennyiségével s így a sok szántót sem jól megmivelní, sem kellő trágyaerőben tartani nem vagyunk képesek.

Ma már igen sok gazdánk belátta e viszonyoknak tartatlan voltát. A marhatartás lassau-lassan emelkedik; a luczernások, herések szaporításával a nyári istállózás is nagyobb mérveket ölt s így a trágyatermelés is kezd nagyobb lenni, a mi a legrövidebb idő alatt kétségtelenül meg fogja hozni reális hasznát.

Azonban a lépés még csak fél. Tagosítás nélkül — és a tagosított birtokok száma még eddig vajmi csekély százalékot képez — tagosítás nélkül birtokunkat nem mivelhetjük szabad tetszésünk szerint s így például a legáltalánosabb gyakorlatot képező három fordulós határba nem vethetünk löherét vagy luczernát; azon kis mennyiség pedig, melyet egy-egy külön

fekvő vagy bekerített darab földünkbe vethetünk, alig elégséges arra, hogy igrás marháinkat nyáron át kitarthassuk, nemhogy még téli használatra is jusson belőle, azon czélból, hogy széna készletünk növelésével haszon-állataink állományát is szaporítani módunkban legyen. A luczerna- és lóheretermelés tehát rendezetlen gazdasági viszonyaink között nem ad elég takarmányt, mert nem vagyunk képesek azt elegendő mennyiségben vetni. A gyökővények termelése és takarmányozása sem vezet teljesen czélhoz; egyfelől, mert azokhoz még sok szénát és szalmát kell vegyíteni, hogy a takarmányozás sikeres legyen, másfelől, mert minden sok dícséret daczára is a répa, burgonya stb. mint baromtakarmány mindig csak surrogatum marad s nem képes teljesen pótolni azt, minnek hiányában alkalmazzuk, t. i. a jó és elégséges mennyiségű szénát.

Mi lenne tehát a teendő? Röviden és egyszerűen ez: szaporítsuk kaszáló helyeinket.

A kaszáló helyek szaporításának két módja van; vagy egyszerűen felhagyunk a kaszálónak szánt föld további szántó művelésével, mit legezészerűbben úgy tehetünk, ha a tavaszi forduló alkalmával az illető földet zabbal vetjük be s ennek letakarítása után szüntetjük meg a további szántásokat, vagy pedig az illető földet alkalmas fűmagvakkal vetjük be. Az előbbi módszer kényelmesebb, nem kerül költségbe, de több idő eltelik, míg az új kaszáló jó hozamot ad s ezenkívül igen gyakran a fű sem lesz teljesen jó minőségű. A második móddal előre el kell készítenünk a talajt s a fűmagvak árában meglehetősen összegű befektetést kell tennünk; de kaszálónk is hamarabb beáll, jobban fizet s a mi fő, olyan füvet fog teremni, minőt a talaj viszonyai szerint legalkalmasabbnak találva, belevettünk. Minthogy pedig a czél ez utóbbi módon van tökéletesen elérve, nem lesz felesleges felemlíteni egy „mesterséges kaszáló” alakításának fő feltételeit.

Mindenek előtt a talajnak jó erőben kell lenni s két szántás által perhanyittassék meg a lehető legjobban. Az első szántás ősszel történjék, mely alkalommal a föld érdes barázdákban marad; a második szántás áprilisben, a föld teljes felszikkadása után s ez alkalommal, a szántással egyidejűleg, a földet különböző irányokban jól boronáljuk el, a kiválasztott fűmagvakat vessük bele s nagyon sekélyen — legezészerűbb tövisboronával — takarjuk el. A földnek jó erőben létele és jól elkészítése mellözhetlen teendő, mert a mesterséges kaszálóval nem egy évre, hanem évtizedekre dolgozunk s rossz földdel és hibás munkával nemesak a drága fűmagokért kiadott sok pénz vesztjük el, hanem a visszahozhatlan időt is.

További főteendő az alkalmas fűmagvak kiválasztása. Tekintettel kell lenni itt arra, hogy a kiválasztandó fű vagy fűvek természete az illető talaj minőségével megegyezzek, mert hasztalan vetnénk például vizenyős agyagtalajba olyan füvet, melynek természete száraz homokot igényel; továbbá fő figyelem fordítandó arra, hogy olyan fűvek magvai vegyitessenek össze, melyek ugyanegy időben szoktak virágozni, mert ha a füvet virágzás előtt kaszáljuk, csak fél termést ad, ha pedig elvénuül, táperejét veszti el. A természetes kaszálónak is leggyengébb oldaluk abban áll, hogy nem egyszerre virágoznak;

ha tehát a fűeket mi választjuk, ne szerezzük meg e hátrányt készakarva. Tekintetbe kell vennünk a fűek kiválasztásánál még azt is, hogy alakítandó kaszálónk valjon jóni fog-e legeltetés alá vagy nem; mert sok fű, mint például az egyébként annyira kitünő „mezei ecsetpázsit” legeltetés alatt csakhamar meggyérül. És végre nagyon előnyös a fűek kiválasztását úgy határozni, hogy a sima fűek közé egy kisebb rész, körülbelül $\frac{1}{5}$, pillangós virágú fű is jöjjön, hasznos ez egyfelől azért, mert nagyobb tömötséget ad a fűnek s a földet is jobban árnyékolván, késlelteti a kiszáradást, de másfelől az így vegyített fűeknél a sarjatermés is mindig biztosabb.

Ezekre kell tekintettel lenni egy mesterséges kaszáló alakításánál, s ha a földet jól elkészítettük s a magvakat jól választottuk, körülbelül biztosak lehetünk a jó eredmény felől. Minthogy pedig lehetnek, kiknek az eziránti utasítás talán könnyebbségükre szolgál, ide jegyzünk néhány fűmagvat, melyek vegyítékéből egy 1600 □ öles holdnyi tartós kaszáló, a különböző minőségű talajok szerint, a legjobb sikerrel alakítható.

1. A g y a g o s talajnál. Szagos kéthim-pázsit. (*Anthoxanthum odoratum*. Ruchgras.) 2 kilo. — Mezei ecsetpázsit. (*Alopecurus pratensis*. Wiesenfuchsschwanz-gras.) 8 kiló. — Ürezab. (Francia perje. *Avena elatior*. Französisches Raygras.) 10 kilo. — Korcs lóhere. (*Trifolium hybridum*. Bastard-Klee.) 5 kilo.

2. H o m o k o s vagy köves talajnál. Szagos kéthim-pázsit. (*Anth. odor*. Ruchgras.) 2 kilo. — Mezei perje. (*Poa pratensis*. Wiesen Rispengras.) 10 kilo. — Czérna-típpan. (*Agrostis vulgaris*. Gemeiner Windhalm.) 5 kilo. — Fehér lóhere. (*Trifolium repens*. Kriechender Klee.) 5 kilo.

3. N e d v e s talajnál. Taraczkos típpan. (*Agrostis stolonifera*. Fiorin gras.) 10 kilo. — Urfélt vadóc. (*Lolium perenne*. Englischtes Raygras.) 12 kilo. — Szarvas kerep. (*Lotus corniculatus*. Geiber Schotenklee.) 4 kilo.

Az így alakított mesterséges kaszálót, hogy évtizedeken át kitünő diszlo maradjon, jól kell gondozni. E gondozás áll a tavaszi boronálásból, a vakondtúrásoknak és hangyaszombékoknak április hó végén való elhanyagolásból s helyeiknek fűmaggal bevetéséből és az ősz végén eszközlendő koronkenti trágyázásból.

Legyen azonban kaszáló helyünk ös-gyep vagy mesterségesen vetett rét: a fűnek kellő időben való lekaszálása és megszáritása gazdasági gondjainknak egyik legnagyobbikát képezze; mert igaz ugyan, hogy a jó rét valóságos kincse a gazdaságnak, de csak úgy az, ha róla jó szénát csinálhatunk, jó szénát pedig a legjobb helyről is csak fiatal fűből és figyelmes száritással lehet csinálni. Az egész fütermést legjobb korában kaszálni, a természetes réteken lehetetlen ugyan, mert ezeken nagyon sok különböző fű terem, melyek nem virágoznak mindannyian ugyanegy időben meg kell tenni azonban a lehető. Ez pedig abban áll, hogy midőn a fütermésnek legnagyobb része virágozik, ha csak az időjárás engedi, késedelem nélkül kaszálni kell teljes erővel és teljes erővel igyekezni kell a fűnek megszáritására s haza hordására. Ne várjunk arra, hogy a fű talán nagyobbra nő, mert ha már elvirágozott, mennyiségében is

csökkenni fog; a minőségre nézve pedig mindig álljon előtünk a példabeszéd: „mi a széna? szárazított fű; mi a szalma? lábán megérett fű.“

A szénának tökéletes megszáritására is különös figyelmet fordítsunk, mert teljes kiszáradás előtt rakva össze, egészségtelen takarmányt ad, sőt használhatlanná is válhatik. Különösen a sarjunak megszáradott volta néha csak látszólagos s nagyobb csomókba összerakva megint megereszkedik. Ha pedig a sarjut az időjárás miatt tökéletesen kiszáritani nem lehetne s az még kissé szijas, buzaszalmával rétegezve kell összeraknunk, így nem romlik meg. A sarjuval összerakott buzaszalma jó izt vezet magába és szecskának különösen alkalmas.

Szentkirályi Árpád.

Sikertült kísérlet.

Minden szőlősgazda szomorúan emlékezhetik még vissza a tavalyi év csapásaira. — Jégverés, fagy és megint jégverés tönkre tették szőlőinket két hosszú évre. Annyi terméketlen év után további két évig hasztalanul költeni és munkálni, sokakban lehangozta a szőlő iránt feleledt bagzóságot. Az általános tevékenység közt szomszédommal (Tordán) elszántuk magunkat egy merész kísérletre, melyet a napszámos sajnálkozva és fejesóválva teljesített; az érdeklődők kedvéért röviden leírom.

A múlt évi kora tavasz gyorsan fejleszté szőlőinket annyira, hogy április 19-én már araszos jövések ékítették a karikát; 19 és 20-ika közti éjfélnél roppant vihar nagy jéggel teljesen letarolta a zsenge hajtásokat. E csapást azonban meg lehetőszen kiépülte a szőlő május 21-ig, ekkor virradóra beköszöntött az országos fagy, leperzselve minden zöltséget s hogy a munka teljes legyen, még 24-én délben ismételve egy olyan jéggel koronázta, mely a fák kérgét is leforgácsolta. A szürettel tökéletesen készen valánk, már csak ültetvényünk megmentésén kellett gondolkoznunk! Az elhatározással nem soká vártunk s május végén minden névvel nevezhető karikát és aggfát a föld színéig levágtunk, a tőkék körül a földet gondosan elkaparván, a sarokhajtásoknak nyersen maradt — le nem forrázott — részét két szemre szintén lecsontáztuk, ezután kapáltunk. A folytonos kedvező esőzés és meleg folytán annyira buján hajtott szőlőnk a megeseonkázott sarkok alvó szeméből és újabb sarkokat, hogy július első hetében meg kellett válogatni, hónaljozni és felkötözni; egy ismételt kapát után óriási növény állott be s augusztus közepén a már öles hajtásokat újra hónaljoztuk. A meleg ősz fáinkat nagyjából megérlelte, de október végén sem akarta még levelét hullatni s így a fedéssel várni kellett; azonban beállított november 5-én a nagy hó s mit volt mit tennünk, mint hóban, sárban november 10-én elfedni, fedés után még nagyobb hó és hideg volt. A telet mindenki tudja, miként folyt le.

Az idei 1877-ik évi tavasz páratlan kicsapongásain és sanyarúságain megfázva és átázva bár — de szerencsésen át esve, mai napon, azaz június 1-én kettőnk szőlője következőleg áll:

szőlőnk fája talpig megújulva,

két vesszőből szép karika kötve s mindezeket $\frac{1}{2}$ —1

meteres hajtások rakva gerezedekkel s ha (!! ominosus szó) a gondviselés is úgy akarja s őszig valami csapás nem ér (?!): teljes szüretnek nézünk elébe. — — Ugy legyen!

Tanulság: a vén szőlő megifjodott s egy év alatt két éves fát nevelt! — Szüksége ne legyen reá senkinek sem, de ha van, követheti a példát.

W.

Mikor legjövédelmesebb a tehéntartás?

Ne ijedjen meg a szives olvasó, nem fogok nagy feneket keríteni a dolognak; erre nincs szükség, miután a feltett kérdésre azonnal és még hozzá röviden meg tudok felelni. Igen, mert kétséget nem szenved, hogy a tehének akkor adják a legnagyobb tiszta jövedelmet, ha a gazda az édes tejet amugy frissen azonnal a fejés után eladni képes. Természetesen csak oly viszonyokra vonatkozik, a mit itt elmondottam, melyek a friss tej-eladásnak kedveznek. Távol faluhelyt, hol a tejnek literjéért még a 3—4 krajczárt is sokalják, vaját, sajtot vagy turót fog készíteni a gondos gazdasszony, mert tudja, hogy ezen gyártmányok bosszabb utat elbirnak és a háznál is tovább elállnak. Nagyobb menüiségű friss tejet csak amugy találomra küldeni a piacra, nagy kockázattal jár; állandó és pontosan fizető vevőkre kell szert tenni. Nagyon jó volna, sokat érne valami biztos arcanum, mellyel a vevőket lebilincselni lehetne! Ilyen talizmán létezik és én szép szóért bárkinek megmondom, sőt itt nyilvánosan ki is írom, miután az nem egyéb, mint a tisztaság, a legnagyobb tisztaság.

A tej nagyon kényes portéka és pedig annál kényesebb, mentől jobban megfizetik, mert sok pénzért mindenki jót akar kapni. A tej megsavanyodásának, gyors megalvásának, főzés közben összemenésének, dohos szaga, — nyulósága, — megkékülésének oka legtöbbször a fejő edények és tejdezsában rejlik. Egész hadserege a hibáknak! soha sem lehetünk elég szigorúak a tejes edények tisztítását illetőleg. Ezen szempontból jobbak a bádóg edények, mint a fából készütek; előbbieket egyszeri mosás és surolás által tisztán tarthatók, míg a faedényeket ki kell forrázni, meszes vízzel mosni, hogy a hasítékokba, a fa lika-csaiba szivárgott tejet eltávolítsuk, mivel az ott különben megsavanyodik; különböző gombákat, erjesztő anyagokat hoz létre, melyek azután a beöntött friss tejet előbb utóbb elrontják. — A kifejt tejet azonnal jól meg kell szűrni és pedig legcélszerűbben finom sodrony szitán, mely alá ha vászondarab köttetik, a legkisebb tisztátalanság is kimarad a tejből. Ha a vevő szört vagy egyéb rondaságot talál a tejben, elundorodik és mivel az ily tej hamar összemegy és rendszeren rossz szaga, elhagyja a régi helyet. Az azonnali megszüretést nem ok nélkül tanácsolom; mentől huzamosb ideig marad a tejben a rondaság, annál bizonyosabb, hogy elromlik. Hogy a szitát naponként kimosni és legalább kétszer hetenként kiforráznai, a szűrő vásznot pedig naponként kifőzni kell: magától értetődik.

A tejet sokáig az istállóban állani hagyni nem szabad és pedig azért nem, mivel az istállóbüzt a tejigen gyorsan magába veszi; rögtön át kell vinni a tejkamarába a nélkül, hogy összeráztatnék. Most ha távolabbra kell tejkamart szállítani, le kell azt hűtenünk, különben hamar elromlik. A lehűtés kis mennyiségnél

könnyen eszközölhető akként, hogy a tejes edényt jeges vízbe helyezzük, míg a tej hőmérséke 12--10° C.-ra szállott, vagy pedig tisztára mosott jégdarabokat teszünk abba, természetesen csak a vevők beleegyezésével; lehet továbbá kettős falú szállító edényeket készíttetni és azután jeges vízben bocsátani utána a tejet. A hol nagyobb mennyiség hűtendő le, ott okvetlenül tejhűtő készülékre van szükség; ezek között legcélszerűbb a Lawrence-féle. A lehűtött tej vigyázva öntendő be a szállító edényekbe, melyek igen különböző módon lehetnek szerkesztve; ödolog, hogy a lopás és esetleg hamisítás ellen biztosítékot nyujtsanak. Újabb időben jól bedugaszolt erős üvegekben szállítják a tejet, mely eljárás igen ajánlatos ott, hol biztos és határozott mennyiséget kívánó fogyasztókkal van az eladónak dolga. Hamisítás elkerülése szempontjából a dugók felül és alól bélyegezve vannak. Említeni is felesleges, hogy a tejszállító edények, ha azok rázásnak vannak kitéve, mindig tele legyenek. Igen célszerű a szállító kocsit rugókra készíttetni.

Megesik néha, miszerint a tej a legóvatosabb kezelés és legnagyobb tisztaság daczára, az imént említett tejhibák közül egyik vagy másikba esik. A figyelmes gazdasszony ilyenkor fejét töri és még sem jöhet reá ennek okára. Ilyen esetekben tanácslom fejesse külön minden egyes tehén tejét és vizsgálja, figyelje meg azt egyenként, mert megtörténik, hogy csak egyik-másik tehén teje szenved a felmerült hibában és ez a többi közé keverve, elrontotta az összes tejmennyiséget. Nem akarom elmulasztani figyelmeztetni e helyt, hogy önmaga és embertársai iránti kötelessége mindenik eladónak, oly tejet, mely tüdővész és az ugynevezett francia kórban szenvedő tehenőtől származik, nem bocsátani áruba. E két betegségről bebizonyult, miszerint a fejt tej, főleg a gyermekekre káros hatású, sőt halálra vezető kórokat is képes előidézni.

Szentkirályi Ákos

Az ehető hüvelyesek

közé tartozik a borsó, paszuly és lencse. Mind a háromnak tetemes légenyartalma nagy táperőt kölcsönöz nekik s azért, mint emberi tápanyag sok tekintetben a hus helyettesítőjének tekinthető.

A borsó mindenütt, hol az őszbuza sikerül, eredményesül természetesen. Nem kedvelője sem a szíváj agyag-, sem a laza homoktalajnak, leginkább diszlik az ugynevezett közep-talajokban. Fris trágyába vetve sok szalmát, de kevés szemet terem, legcélszerűbb tehát trágyázott kapás növény, burgonya vagy répa után vetni. Mészdus talajban a borsó oly szemet terem, mely boszankodásunkra hosszú főzés után sem puhul meg.

Tulporhanyó talaj nem felel meg igényeinek.

Borsóvetésre határozott terület ősszel felszántatik mélyen, tavaszkor pedig, ha nem tartunk az elgyomosodástól megfogaszoltatik és sorvetővel vettetik el; ha vetőgéppel nem rendelkezünk, akkor felül vetve és sekély barázdával betakarítatik, utána pedig fogast és hengert járattunk.

Minthogy a borsónak hideg nem árt, vetése kora tavaszkor teljesíthető. A késői borsó ritkán sikerül, mert nyári hőségben szeme legtöbb esetben megszorul.

Állítatik, miszerint a későn vetett borsó nem zsiszikesed-

dik meg, mert késői virágzása a zsiszikipete rakásával nem esik össze; virágzásakor a bogár már elhelyezte petéit, tehát a borsó menten marad.

Némelyek véleménye szerint, két éves vetőmag használata megmenti a borsót a zsiszikesedéstől, ez állítás valószínűleg tévhiten alapul.

Legcélszerűbb oly borsót vetni, a melynek tenyészideje a lehető legrövidebb.

Hogy a borsó megdülése némileg akadályoztassék, szükségesnek bizonyul kukoriczát pergetni közéje; a borsó reakaspaszkodva kevésbé fekket le.

A sorba vetett borsó legalább egy kapálást követel, sőt ha nagyon elgyomosodni kezd, kétszeri mivelés sem árt, a kézzel vetett pedig midőn a borsószálak fél araszra nőttek, megfogaszoltatik s a veszedelmesebb és ágas-bogas gyomok kézzel távolíttatnak el.

Mihelyt a borsó szára földszint sárgulni kezd és néhány érett hüvely mutatkozik: bekövetkezett az aratás ideje. Utóérés végett magas és keskeny petrenczék rakatnak és csak tökéletes száraz állapotban hordatnak be. Renden ázott vagy penészes borsó nehezen fő.

Nagyban csak a gyalog- és törpepaszuly természetlik, a felfutó paszuly kertekbe való, hol is nem magtermés céljából vettetik, hanem értlen zöld hüvelye miatt, mely kellemes és tápláló nyári eledelt ad.

Az utófagyok iránt nagyon érzékeny, tehát csak akkor vethető, midőn már hidegtől nem félhetünk.

Szereti az erőteljes, mélyített, porhanyó talajt.

Vetése száraz időben teljesíttessék és pedig géppel vagy kapa után. Nyáron át legalább két kapálást igényel. Sűrű állásban csak virágzik, de nem köt. Virágzás alatt kapálni nem szabad, ki virágzás alatt kapál, az termésre ne számítsion.

Midőn az alsó hüvelyek érni kezdenek, az egész bokor feltépetik, azonnali behordás után száraz szellős helyre rakva, csak akkor vétetik ki, midőn teljesen megszáradt. Hosszadalmas munka a paszulyt hüvelyenként szedni, azért iparkodjunk oly paszulyfajra szert tenni, melynek minden hüvelye egyszerre érik.

A paszuly bokornak legalsó hüvelyei magnak valók, a bokor felsején lévő hüvelyek szem tartalma, könnyen felfutó paszullyá változik.

A lencse köves és kavicsos talajokon is megterem. Friss trágyát nem szeret, leginkább diszlik burgonya és répa elővetemény után. Meszes talaj fokozza termékenységét.

Utófagyok iránt érzékeny, tehát a paszulylyal egy időben vettetik és pedig sorba. A lencsevetés el szokott gyomosodni, szükséges tehát, hogy egyszer megkapáltassék és ha később még is felveri a gyom, akkor kézzel távolíttatnak el az ágas-bogas szálak.

Kézzel vetés általában kézzel gyomláltatik meg.

Hogy megdülése némileg korlátoztassék, kevés árpát vagy zabot vetünk közéje.

Aratása megkezdendő, midőn hüvelyeinek fele megbar-

mult; ne akadályozzon senkit a feltépes megkezdésétől az, hogy hüvelyének másik fele még zöld, renden megérnek azok is.

A behordás óvatosan teljesítendő, nehogy kipergés által károsodjunk.

Ébner Sándor.

A galagonya pillangó.

(Galagonya özöndék, Baumweissling, Pieris crataegi.)

Junius legelső napjai óta sok fehér pillangót lehet látni a város környékén, sőt az utcákon is (Kolozsvártt). E fehér lepkék különböző fajhoz tartoznak és jobbra már a mult hóban is repdestek, kivéve a galagonya pillangót, mely épen e hó első meleg napjaiban kezdett bábjaiból nagy számmal kibujni. E faj példányai most annyian vannak, hogy a többi fajokból aránylag csak egyet-kettőt találunk. A fehér pillangók közt vannak jelentékenyen kártékony fajok és az épen említett galagonya pillangó — fehér szárnyu fekete erekkel — mint az mindenki előtt ismeretes, a gyümölcsfákknak árt; nem ugyan a pillangó maga, hanem annak hernyója, mely a gyümölcsfák leveleivel táplálkozik. Minden ilyen pillangó hernyó korában egy néhány gyümölcsfalevelet evett meg és minden ilyen pillangópár ivadékai még többet fognak megenni! Ezen hernyókat fészkestől együtt télen vagy tél végén szokták elpusztítani; azonban ha magokat a lepkéket pusztítanánk, mielőtt tojásaikat lerakták volna, ezzel épen úgy használhatnánk a gyümölcsfák jövő évi sorsának, illetőleg magunknak.

Mult évi nyáron Békés-Gyulán hatóságilag díj — ha jól emlékszünk 10 drbért fizettek 1 krt — tüzetelt ki e lepkék fogdosására és a gyermekek hosszú pórászokra fűzve szállították be őket, felveendők a megfelelő díjat hasznos munkájokért, mely mellett valószínűleg jól is mulattak. A jó példa megérdemli, hogy kövessük és mindenestre felette szükségesnek tartjuk, hogy a t. tanító urak az ifjuságot e pillangó kártékonyására figyelmeztetve, annak irtására buzdítsák. t.

Korán érő törökbuza.

E becses lapok 22-ik számában ajánlja Berde Áron ur késői vetésre a „muskotály“ és „pignoletto“ törökbuzákat, mint a melyek kiválóan korai érésűek. Ismerem mindkét törökbuza fajt és elismerem, hogy fejlődésük nagyon gyors; ismerem azonban egy más törökbuzát is, mely a nevezetteket gyors fejlődés és így korai érés tekintetében is jóval meghaladja, szemének nagysága és így szaporasága pedig épen nagyon felül áll amazokén: és ez a Frommer A. Herrman budapesti czég által forgalomba hozott „Legkorábbi székely törökbuza.“

Ezen törökbuzafajt már a mult évben is elvettem volt majus 28-án; az esőzések miatt csak egyszer volt módomban megkapáltatni; és mindamellert is már aug. 30-án nagy része, sept. 10-én pedig az egész tábla meg volt érve — oly vidéken, hol termelgetünk ugyan szőlőt is, de ez még 1862-ben sem ért meg tökéletesen.

Ezen törökbuzával földeimnek egy részét még csak ezután (jun. 3-án irom e sorokat) akarom bevetni, és hi-

szem, hogy ezen, junius közepe felé eszközölt vetésből már sept. közepén teljesen megért mutatványcsöveket fogok beküldeni a gazdasági egyesület tisztelt titkári hivatalához.

Szentkirályi Árpád.

Néhány szó az őszi buzáról.

Az őszi buza meleg, agyagos és korhanyos (humustartalmu) termékeny földet kíván, mely a nedvességet termő rétegében megtartja és mély szántás által jól el van készítve.

A buza mély völgyben gyakrabban ragyásodik meg, mint síkságon vagy hegyen.

Árpa után a buza nem ad kielégítő termést, egyáltalán nem tanácsos kalászos után ismét buzát vetni.

Buza alá az ugarszántás előtt kell trágyázni. Ekkor az ugart csak sekélyen szántjuk fel és a forgató (keverő) szántással adunk a talajnak mély, de keskeny barázdákra fogott művelést.

Sz. Á.

Mikor kell a növényeket megöntözni.

Tapasztalati tény az, hogy a növények öntözése hideg vízzel, különösen száraz időben napfény mellett ártalmas; legkevésbé türi azt az uborka. Legcélszerűbb a növények öntözése estve és meleg vagyis állott vízzel. Reggel merjük a vizet és egész napon át állni hagyjuk, mi által átmelegszik, Uborkának ugy is lehet a szükséges vizet nyújtani, ha az ágyat $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ lábnyi széles és egy néhány hüvelyk mély árokkal körülvevesszük és ezt reggel vagy estve vízzel megtöltjük.

Értesítés a szőlő zöldojtás ügyében.

Egy már évek óta tenni szoktam dolog felől vagyok bátor most is a szőlészeti tisztelt barátait értesíteni, t. i. a szőlő zöldojtás idejének megérkezteről. Ezt pedig azon két okból teszem, hogy a kik már megtanulván, tudják e műtet: eszközölhetik, a kik pedig ohajtanának e valóban szükséges és végtelenül előnyös ojtásnemmél megismerkedni, szivesen följánlom most is gyakorlati — készséges — utasításomat kül-magyarutczai 66. szám ev. ref. vegyes népiskolai lakásomon.

Szentgyörgyi Lajos.

146—1877. szám.

Pályázati hirdetmény.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél az 1877/8-ik tanévre az I-ső éves tanfolyamban nyolcz állami alapítványi ösztöndíjas és tizenkét szabadhely megürülvén, ezeknek betöltésére ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen helyek elnyeréséért való folyamodványok a következőleg szerelendők fel:

I. Az állami alapítványi ösztöndíjas helyeket illetőleg:

Ezen helyeket az alapítvány értelmében kizárólag csak Erdély vagy kapcsolt részeiben született, iskolai tanulmányaikat kitünő sikerrel végzett, vagyontalan ifjak nyerhetik el. Az ösztöndíj áll: teljes ételmi ellátásból, az intézetbeni lakás, fűtés és

világításból, ugyancsak az intézet által adandó ág- és törülközőneműek mosatásából, esetleg ingyenes gyógykezelésből és a tanévek alatt tandíjmentességéből.

Az ezen helyekérti folyamodványokhoz melléklendő:

1. Iskolai bizonyítvány legalább 6 gymnasiumi vagy 6 realiskolai osztályról. Több osztályt vagy érettségi vizsgát felmutatók előnyben leendenek.

2. Keresztelő levél a születési hely s legalább 17 éves kor igazolására.

3. Szegénységi bizonyítvány.

4. Orvosi bizonyítvány az egészséges, ép testalkat igazolására.

5. Szülei vagy gyámi nyilatkozat, hogy a folyamodó részére a szükséges kertí kézi eszközök (kés, olló, körülhatól 4 frt érték) beszereztetnek s 5 frt biztosíték érette letétetik. E biztosíték a tanulónak a pálya végeztével vagy egészen, vagy a rontási érték letudásával visszaadatik.

II. Az intézeti szabadhelyeket illetőleg:

Ezen helyek élvezetében az Erdély és kapcsolt részein kívül születettek is részesülhetnek. A szabadhely áll havi 17 frt élelmi költség lefizetése mellett ugyanoly ellátásból, minőben az ösztöndíjasok részesülnek.

Az ezen helyekérti folyamodványokhoz melléklendő:

1. Iskolai bizonyítvány, mint fennebb.

2. Orvosi bizonyítvány.

3. Szülei vagy gyámi nyilatkozat, hogy a folyamodóért a fentebbi szükséglet beszerzésén s a biztosítékon kívül a 17 frt havi élelmi pénz előlegesen s a félévenkénti 10 frt tandíj pontosan fog fizettetni.

Ezen ügybeni folyamodványok f. év július hó 20-áig a m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságához Kolozs-Monostoron (u. p. Kolozsvár) benyújtandók.

Ez alkalommal egyttal tudattatik, miszerint az intézetre kül-hallgatók is felvétetnek s számukra a bejelentési határidő f. év szeptember 30-a.

Az intézet „Értesítője“ kívánatra megküldetik.

Kolozs-Monostor, 1877. év június hó 1-én.

Vörös Sándor,
igazgató.

Egyleti mozgalmak

Választmányi ülés 1877 juniushó 4 én.

178. A májushó 25-én tartott ülés jegyzőkönyve felolvasatván, — a jelen ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Szabó József, Bárány Ernő és Tompa Károly tagtársak kértnek fel.

179. A májushavi pénztári kivonat, melyszerint 1746 frt 30 kr. bevétellel 326 frt 14 kr. kiadás áll szemben, — tudomásul szolgál.

180. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara martius 28-án tartott ülésének jegyzőkönyve, — tudomásul szolgál.

181. Békésmegyei gazdasági egylet a fiatal marha levágásának nagyobb fogyasztási adóval való megrovása és a közgazdálkodási bizottságnak egy közgazdasági közeggel való kiegészítése érdekében a nmlgu miniszterelnök urhoz intézett felterjesztéseit pártolás végett megküldi, — az első tudomásul szolgálván, utóbbi elvi helyeslésre talál, de a végrehajtásra nézve igazgató választmány azt fogja ajánlani a m. kormánynak, hogy ne egy fizetett közeg, hanem a bizottság nem hivatalnok tagjai közül választott referens legyen a közgazdasági érdekek képviselője.

182. Ministerium 7649 sz. a. a vasuti és hajózási állomásoknál a marha fel- és lerakodás ellenőrzése és megvizsgálása ezéjából szervezett szemlélő bizottságok által követett szabályellenességek megszüntetését czélzó rendeletet tudomásul vétel végett megküldi, — lapokban közöltetvén, tudomásul szolgál.

183. Ministerium 8900 sz. a. a len- és kendertermelés emelésének érdekében szükséges intézkedésekre nézve az egyletet tüzetes véleményadásra szólítja fel, — a kívánt vélemény megkészítésére Szabó József, Vörös Sándor, Tuba Lajos, Berde Áron és a titkár személyeikben bizottság küldetett ki.

184. A weihenstephani gazd. tanintézet tejkezelési tanfolyamának és kísérleti állomásának programját küldi meg, — tudomásul szolgál.

185. Aradi gazd. egylet felhívása a május 27-ki közgyűlés és tárlatra, — az idő által meghaladva lévén, tudomásul szolgál.

186. Szlavoniai földmivelő egylet meghívása a május 22-iki közgyűlésre, — az idő által meghaladva lévén, tudomásul szolgál.

187. Ministerium 8701 sz. a. Korizmic László „Tanulmányok és reflexiok az osztrák-magyar monarchia ki- és beviteli forgalmát illetőleg 1851—1874.“ czimű művét megküldi s az egylet figyelmébe ajánlja, — a jeles munka köszönettel könyvtárra helyeztetvén, az érdeklődőknek rendelkezésére áll.

188. Ministerium 9418 sz. a. a marhavész behurcolásának veszélyével szemben kibocsátott rendeletet küldi meg, — lapokban közöltetvén, tudomásul szolgál.

189. Ministerium 7571 sz. a. a monostori intézetre vonatkozó felterjesztésünket illetőleg kijelenti, hogy a tagosításra közvetlen befolyása nincs, a 2-od és 3-ad éves növendékek gyakorlati oktatására vonatkozó javaslatot helyesli s az igazgatóságnak szívére kötni fogja; a felvételi feltételek szigorú alkalmazása iránt intézkedik, a kicsiny mürzhaliak lassankénti kiselejtezés útján jobbakkal lesznek pótolandók, végre — miután a bonczhelyiség és kórház kellő berendezéséről a szűk dotatio miatt egyelőre le kell mondani, — csakis más pinchezhelyiség berendezése iránt történhetett intézkedés, — tudomásul szolgál.

190. Besztercze-Naszódmegye alispánja 1500 sz. a. a birtokállományi kérdőíveket kitöltve beküldi, — feldolgozás végett egyletti titkárhoz tétetnek át.

191. Ausztriai iparegylet tudatja, hogy a jelen évben a bécsi magvásár alkalmával megfelelő gép- és eszköztárlat is fog tartatni, — tudomásul szolgál.

192. Torda-aranyosi gazdasági egylet 46. sz. a. tudatja, hogy a küdött 1 kilo répamagot termelésre kiosztotta, — tudomásul szolgál.

193. Aradi kereskedelmi kamara 1087 sz. a. kelt átirata, melylyel a szeszadó ügyében tett előterjesztését pártolni kéri, — tudomásul szolgál.

194. Erdélyi szász gazd. egyesület a kérődzők behozatalának eltöltésére vonatkozó 1875. martius 1-ről kelt felterjesztésünkről véleményét közli, — tudomásul szolgál.

195. Ministerium 1760 sz. a. tudatja, hogy a phylloxerának gyümölcsfagyókéren való előfordulásáról eddig biztos adatai nincsenek, felszólítja az egyesületet, hogy ezen ügyet továbbra is figyelemmel kísérje, — tudomásul szolgál.

196. Budapesti Iótenyésztési részvénytársulat aláírasi felhívása, — a lapban pártolólágg közléteendő, egyszersmint az egyesület nevében 1 db. 100 frtos részvényre aláírás történik.

198. Ministerium 9915 sz. a közli a szűféreg pusztításainak megakadályozása érdekében kiadott rendeletet és utmutatást, — az utmutatás a lapban közlendő s a nagyobb erdőbirtokosoknak, kik netán veszélyeztetve volnának, külön is elküldendő.

199. Egyesületi titkár jelenti, hogy a nagy-buni telekkönyvben terhünkre rótt illeték töröltetett, — tudomásul szolgálván, Berde Mózes ur fel fog szőlítatni, hogy az eladási szerződés értelmében az eddig visszatartott 11,400 frtnyi letétzáményt kamatostól együtt mielőbb lefizetni sziveskedjék.

200. Ministerium 10572 sz. a. az 187 $\frac{1}{2}$ -ik években méhkasokra utalványozott 849 frt hova fordításáról részletes számadást kér, — teljesíteni fog.

201. Titkár jelenti, hogy új szerződése az idej közgyűlés határozata következtében július 1-én lép életbe, — tudomásul szolgálván, ahhoz tartás végett egyesületi pénztárnok ural közlendő lesz.

204. Békésmegyei gazd. egyesület 1876-ra szóló évkönyvét küldi meg, — köszönettel fogadhatott és egyszersmint elhatározatott, hogy mindazon egyesületek, kik évkönyveiket beküldik, viszonzásul az „Erdélyi gazda“ tiszteletpéldányát fogják nyerni.

205. A felállítandó csikótelepek részére birtokaikat és helyiségeiket felajánlották: Simon Elek, Gr. Mikes Árpád, Gr. Lázár Jenő, Gr. Bánffy Béla, Gr. Bethlen István, Gr. Bethlen Sándor, Taglicht és Nathan, Bálinty Károly, Gr. Bélyd Kálmán és Velicska Lajos, — tudomásul szolgálván, mindezen ajánlatok a nagy-szebeni cs. kir. hadparancsnoksághoz fel fognak terjesztetni.

206. Az egyesületi épületeknek 5 évre való biztosítása, összesen 62 frt 60 krnyi összegben, — elhatározatott és fogantatott a titkár- és pénztárnokra bízott.

Hitelesítik:

Szabó József, s. k.
Br. Bánffy Ernő, s. k.
Tomba Károly, s. k.

Baró Huszár Sándor,
egyesületi alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyesületi titkár.

Vidéki gazdasági tudósítások.

Székely-Keresztur, 1877. majushó 30-án.

Rendkívül sok esőzés miatt tavaszi vetéseink sok helyen még bővézzenek. Korán tett töröküzavetések kapálása megkezdődött. Őszi vetések szépek. A fű gyér. Répa nagyon kevés vetetett. Gabona ára folyton emelkedik. Gyapju olcsó. Munkás kéz bőven van.

Szentkirályi Árpád.

Szék, 1877. juniushó 3-án.

Az egész tavaszon csaknem szünet nélkül tartó esőzés a tavaszi munkákat annyira gátolta, hogy azok csak e hónapban az idő felálltával eszközöltek; töröküzavaink nagybárra vetetlen vannak és a mit lopva nagy erőmegfeszítéssel a rendes idejében elvetettek — sárgák és nincs nagy remény hozzájuk. Őszi gabnáink elég szépek, úgy legelőink is, réteink lapályosabb részein még víz áll. Házi állataink egészségesek. Termények és állatok ára magas.

Kiss Sándor.

Baróth, 1877. juniushó 5-én.

A tavaszi vetés május 20-álg folyton tartott, de a folytonos esőzés miatt igen sok föld vetetlen is maradt. A kellő időben tett tavaszi vetések jók. A gyakori vízáradás különféle terményeinkben igen sok kárt tett. A töröküzavát kapálják, minek jelenben elég kedvező ideje jár.

Nagy Imre.

Radnóth, 1877. juniushó 5-én.

Az aprilisi és majusi folytonos esőzések miatt a töröküzavát a jobb igás erővel bíró gazdák is most végezték, mások most is vetnek és marad vetetlen is sok. A talaj tömörsége miatt a kikelt töröküzavát nem lehet kapálni. Takarmányrépa általában szép. Tisztaüzavák, hol a víz nem feküdt meg, jók, rozsok általában ritkák. Gyümölcs és szőlőtermés nincs, de a jobb fekvésű szőlőhegyek a sok eső miatt össze is omlottak. Rétfü ritka és iszapos, hegyi kaszálók gazdagok. Lapályos legelővel bíró gazdák állatai éhséggel küzdenek, miután a legelőket víz és iszap borítja. Gabona ára esett, egy hectoliter töröküzava 5 frt 75 kr.

Márkos Ferencz.

Sajtóhiba igazítás.

Közelmúlt (22.) számunk tartalomjegyzékében hibásan áll „Havi emlékeztető Junius“ után „E b n e r S á n d o r“ mint szerző, mert havi naptárunknak minden egyes rovatát más-más t. munkatársunk dolgozta ki.

Piaczi árainkat illetőleg

megjegyezzük, hogy Besztercze, Csik-Szereda Deés és Fogaras újabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabna árak 100 kilogrammként vannak jegyezve. — **A hectoliter árának átszámítása a régi mértékre nagyon egyszerű: az összeg egy tized részét leütve, a maradék a gyakorlat igényeihez képest elég pontosan három véka árának felel meg. P. o. buza hectoliterje 800 kr., leütve a tizedrészt, 80 krt, marad 720. kr., mint három véka, tehát 240 kr., mint egy vékának ára!**

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

658—1877. szám.

Pályázat.

A dévai állami tanítóképezdénél üresedésbe jött kertészi állomás betöltendő. (30.) (1—3.)

A kertész kötelessége: a kerti gyakorlati munkák vezetése, intézése és teljesítése, munkaközben azok megmutatása és megmagyarázása.

Javadalma: 400 frt. fizetés, melyet havonkénti részletekben vesz fel, szállás az intézet helyiségében és a lakáshoz szükséges fűtés.

Pályázók mutassák ki képességüket, eddigi szolgálataikat és nyelvbéli jártasságukat.

A pályázatok beküldendő alólírottához folyó évi augusztus 1-ső napjálg. Az állomás elfoglalandó szeptember 15-én.

Déva, 1877. évi május 29-én.

Réthy Lajos,
tanfelügyelő.

„VICTORIA“ biztosító társaság,

(alapított 1865.)

Forgalmi kimutatása: (1876. december 31.)

Bevétel 1875 év végéig	o. é. 22.208,066 frt 72 kr.	Kifizetett károk 1875 év végéig	o. é. 7.474,125 frt 74 kr.
„ 1876-ban	o. é. 1.957,872 frt 43 kr.	„ „ 1876-ban	o. é. 664 608 frt . kr.
összesen	o. é. 24.165,939 frt 15 kr.	összesen:	o. é. 8.138,733 frt 74 kr.
Kiosztott nyeremények	o. é. 439,738 frt 69 kr.	Évi díjbevétel	o. é. 1.000,000 frt — kr

Biztosításokat fogad el:

TÜZ és JÉGKÁROK ELLEN.

I. Tűz ellen biztosíthatók: épületek, gyárok, malmok, butorok, készletek, kereskedelmi cikkek, marhaállomány, széna és gabna készlet, gazdasági eszközök stb.

Arva-, egyházi és tömeges biztosítások kedvezményes díjakban részesülnek.

Különbösen is a rendes díjak lehető mérsékeltre szabvák

Több éves biztosításnál **ingyen év** számíttatik.

Gabna biztosítás **három hónál kevesebb** időre is elfogadjatik.

II. Jég ellen: mindennemű mezei termények.

A biztosítás **váltó** fedezet mellett is történhetik. A díjak az egyes vidékek tapasztalt jégjáratahoz vannak mérsékelve.

A károk felvétele gyorsan és szabályszerűen történik, a megállapított kárösszegek azonnal fizettetnek.

A „VICTORIA“ legújabb szerzett viszontbiztosítási összeköttetése folytán azon helyzetben van, hogy bármely nagy összegű biztosítást, teljes kárterítés biztonsága mellett elfogadhat, s midőn különösen is életképeségének a legválságosabb körülmények között, s a legrendkívülbb csapások után is megdönthetetlen bizonyítékát adta, mint egyetlen hazai intézet, joggal és biztosan számolhat a külföldi áramlattal szemben a hazai közönség pártolására.

Központi iroda: Kolozsvárt, főter 26-ik szám.

Vezérügynökségek: Budapest, Bécs, Grätz, Prága, N.-Szeben.

Főügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

Ajánkozások: ügynökség átvételére, az igazgatósághoz, vezér- vagy főügynökségekhez intézendők.

(6)

(12-26)

„VICTORIA“ biztosító társaság.

Á r a k .

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	telegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
á r a k r a j c z á r o k b a n											
Beszterce	febr. 6.	950	850	460	—	230	325	280	110	320	28
Brassó	jun. 1.	1140	875	660	570	365	670	200	100	360	40
Csik-Szereda	maj. 23.	1330	1065	830	800	450	675	600	200	175	28
Décs	maj. 29.	1140	1050	630	—	300	630	520	240	200	36
Déva	jun. 2.	1200	1100	1000	640	840	800	420	200	220	46
Erzsébetváros	jun. 2.	1150	800	680	—	460	640	300	160	300	40
Fogarás	dec. 14.	775	670	450	450	200	600	140	36	—	24
K-Fehérvár	jun. 2.	1150	874	726	—	424	650	350	170	300	42
Gy.-Sz.-Miklós	jun. 2.	1275	850	650	650	275	600	120	25	—	32
Kolozsvár	jun. 7.	1000	750	715	—	290	550	220	220	320	42
M-Vásárhely	maj. 31.	1120	850	800	400	350	650	320	70	360	38
Naszód	maj. 31.	1150	—	—	—	260	600	250	100	250	28
Nagy-Enyed	maj. 31.	1050	850	650	—	380	650	330	120	235	40
N.-Szeben	jun. 5.	1060	870	730	600	430	720	260	140	350	42
Segesvár	maj. 31.	1020	780	680	—	400	600	200	100	180	40
S-Sz-György	jun. 4.	1100	1000	650	500	360	610	250	150	200	36
Szamosújvár	jun. 4.	1130	660	610	—	295	520	400	80	500	38
Sz.-Régen	maj. 31.	1200	762	738	550	450	650	290	140	330	36
Sz-Udvarhely	maj. 29.	1175	1000	925	—	450	700	250	40	240	36
Torda	jun. 2.	1200	950	750	—	400	650	300	30	320	36
V.-Hunyad	jun. 2.	1240	950	830	—	400	830	200	100	300	40

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelő minden külön díj nélkül tetés szerint akarhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda“ hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	széri hirdetésnél										
	forint										
16/16 v. egész oldal	12	33	64	120	170	216	260	290	320	360	
9/16 v. fél „	6	17	32	60	90	110	130	150	160	180	
4/16 v. negyed „	4	9	16	30	45	55	65	75	80	90	
2/16 v. nyolczad oldal	3	5	9	16	24	30	35	40	45	50	
1/16 v. tizenhatod „	2	3	5	9	15	18	20	23	25	27	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt, engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Válasz

Szentgyörgyi Lajos ur néhány szavára, ajánlott verslagos kaptárom tárgyában. *)

Sokáig gondolkoztam, válaszoljak e az ily hangu meg-támadásra? De az ügy érdekében annyivalis inkább kötelességem, mert azt az Erdélyi gazdasági egyesület kertészeti és méhészeti szakosztálya is magáévá tette.

Szakkérdésekben bármennyire erőlködünk is, győzzön a mi jobb, és az győzni is fog, — habár egy egész sereg ellene harcol. Sohasem követeltem sem cikkeim, sem kaptárom részére a tökéletesség nonplus ultráját, de egyikkel és másikkal is a közügynek és honfitársaimnak kívántam lehetőségem szerint használni. Az a kérdés, e célomat mennyiben érhettem el, mennyiben nem? és vajjon megtámadott kaptárom megfelelő-e azon kellekeknek, vagy akár magasztalásoknak, melyeket én felőle kürtöltem?

Azon célomat, hogy honfitársaimnak használjak, az által véltem elérni, ha tanulmányaimat, tapasztalataimat egyes cikkekben közlésem. Irtam a Gyakor. M. gazda Szaklapunkba, — és cikkeim nagyon szívesen fogadtatván, azon meggyőződésre kellettem jönnöm, hogy azok hasznavehetőek. S mint-hogy az Erdélyi gazda munkatársául felszolgáltattam — irtam annak a számára is. De csodálkozásomra azt nyertem, hogy cikkeim mint hasznavehetetlenek visszautasítottak. Visszautasítottak akkor, mikor az Erdélyi gazda felerésze vidéki tudósítások — egyleti mozgalmak és hirdetésekkel tömetik meg. És mikor az Erdélyi gazda ily lapföltelésekkel fizeti ki olvasóit — az én méhészeti cikkeimre egyáltalán nincs hely. Az Erdélyi gazda méhészeti cikkekkel nem bibelődhetik. S mi történt visszaküldött cikkeimmel Elküldöttem a Gyakorlati gazda szerkesztőjének, megpróbálni, vajjon csakugyan oly hasznavehető dolgokat írok-e? S ime abban néhány még vezérezkület is megjelent. Már pedig ezen egyetlen szaklapunk az — mely egyedül önmagára támaszkodva fennáll és naponkint terjed a' maga érdeméért.

A méhészet előttem éppen oly fontos ága gazdálkodásunknak mint akár a szántás vetés. Fentebbi célom szempontjából ajánlottam — kürtöltem verslagos kaptáromat: vagyis hogy a méhészet terjedését minden uton módon előmozdítsam. Ezen kaptárt molnárom készíti; nekem a hasznom az, hogy még a vasúthoz ingyen szállítatom és a levelezési bélyegeket saját zsebemből fedezem. De ezen csekélység honfitársaim javára még kitélik tőlem.

*) Midőn e cikket változatlanul és külön melléklet segélyével közreadjuk, részünkről minden egyéb elégtételről ezennel ünnepélyesen lemondunk, de Sz. L. urat illetőleg tartozunk annak kijelentésével, hogy ő legokosabb méhészeink egyikéül van elismerve, mint azt éppen a Dömötör ur által idézett bírálat jóakarata elolvasása is bizonyítja.

Nem vagyok hozzá szokva az életben sem, az ököllel okadatok ellenében küzdeni; annál inkább bántott Sz. L. ur hangja, melyet még az Erdélyi gazdasági egyesület kerti és méhészeti szakosztálya is inaurálta. Első gondolatom az volt; „figulus figulum odit“ És ebben kell is lenni valaminek. De csak hamar tudatára jöttem annak is, hogy Sz. L. ur az okszerű méhészetet is odit. A mit Kriesch J. okszerű méhészeti kézi könyvének bírálatával, nyilvánosan tanúsított — Tessék elolvasni az Erdélyi gazda 1872. évi 1-ső számát.

Valóban nagy bátorság kell ahoz, hogy az egész mivel világ által megbecsülhetlen vívmányának magasztalt okszerű méhészet ellenében még találkozzék önhitt egyén, ki harczra mér kelni. Az nem változtat a' dolgon, hogy magát Kriescht is megtámadja. S miért? mert nem irt ujat. Az ilyes hányavetésegekhez csak is annak lehetne joga, ki jobbat' — ki a legtökéletesebbet már megírta volna. — Sz. L. ur még azon a ponton maradt el „ne menj a vízbe, míg uszni meg nem tanulsz“ De mig ily apostolai lesznek a népnek, — mig az Erd. gazdasági egyesület nevében ilyenek történhetnek: addig az felvirulni nem fog.

Uram! az okszerű vagyis Dzierzon által feltalált mozgó építményű méhészet az, mely p. u. Németországban annyi méhészeti egyesületet teremtett, mint a hány méhész van nálunk.

Az biztos alapon nyugszik, és törzsenként évi 10 frt jövedelmet biztosít. Ott nincs szegény tanító, mert 20—30 törzsméhe után meg van 200—300 frt jövedelme: mig ellenben Sz. L. ur paraszt, — helyesebben ésszerűtlen méhésze, bizony nem sok hasznot hajt és nem sok egyént hódít meg.

Azonban sem Dzierzon, sem Kriesch, sem más okszerű méhész nem ajánlja a káros méhészetnek rögtöni felforgatását, hanem a fokónkénti átmenetet az okszerűre. Igaz, hogy azt tanulni kell, de meglehet tanulni; s a ki megtanulta, — a ki kellőleg tudja magát tájékozni az okszerű méhészet isteni tudományában: az nem fogja azt állítani, hogy az okszerű méhészet lebilincseli az embert. 20 törzsméh jól kezelésére elégséges hetenként a vasárnap délutánja. És én jobban mulatom magamat méheim között, mint tarok vagy ferbli-asztalnál.

Ki tehát az okszerű méhészetéről még ily fogalmakkal bír: az természetes, hogy gyűlöli az okszerű kaptárt, méhészt és az ily értelmű cikk íróját is, — az ellenében felesleges kaptáromat védelmezni. De elég sajnós, hogy az E. gazdasági Egyesület azt magáévá tette.

Uram! ha meggondoljuk azt, hogy legalább 300-ezer qualificált egyén van hazánkban, ki a méhészetrel nem foglalkozik és üress idejét semmi haszonnal nem tölti el; s ha meggondoljuk, hogy azok legkevesebb 30 millió forintot a porban heverni hagynak: bizony nem lehet csodálkoznunk, hogy oly szegények vagyunk. De azok is fogunk maradni, mig a jó — az ésszerű ellen kézzel lábbal harcolunk.

Most már kaptárom bírálatára vonatkozólag, — vajjon kaptárom megfelelő az okszerű méhészet kellékeinek?

Én nem ámitottam el senkit azzal, hogy a legtokéletebbet fogom bemutatni. De iparkodtam egy lehető olcsót producálni, melyjel mégis csak úgy lehet észszerűen méhészkedni, mint az 50 frtos diszkaptárral. Hogy kaptáromnak sok hiánya van, az igaz, — mert bizony a 3—4 frtos ökörbőrből készült csizma sem olyan elegans és kényelmes, mint a zerge vagy nilusi kigyó bőrből készült 50—60 frtos. Dehát a méhész legyen furó-faragó, tapasztó mester is' s ahol hiba van igazítson a bicskájával, vagy tapasztó be a hasadást sárral. Szabad kérdenem? volt már Sz. L. urnak szerencséseje látni olyan tökéletesen elkészített 50—200 frtos szekrényt, a' mely megne hasadt, vagy az enyvezésen el ne vált volna? nekem nem volt. Hogy a' fenékdeszka oda van szegezve, hogy a' szegezés hiányos, — nagyon kis bajok; mert azokon a legeggyűbb méhész is tud segíteni, — csak az a' nem, ki a' kákán göresöt keres. Hogy azonban az 1 forintosból 2 frtos lett: méltóztassék megengedni szintén nem csalás, mert méltóztassék 1 frtoszt rendelni, azt is kiálltom, természetesen nem nyereséggel, de szivességből, — hogy használják.

A szalmakasok téli gondozására tett utasításomat Sz. L. ur szerént, jobb lett volna elhallgatni. Igaz, — mert szerinte azokat a legutolsó oláh-méhész is tudja. Csakhogy utasításom szerint a közönséges szalma, vagy vessző-kasok is biztosan átteleltethetők, — míg ellenben a legtöbb régi bölcs méhésznel sokszor fele is elpusztul. Persze annak az Uristen, meg minden az oka, csak a méhész tudatlansága nem.

Egyszer a bognárczéh gyűlésén egy remekbe készült kocsai megbírálásánál lévén jelen, — az ellen, bár lehetösen jól elvont készítve, — temérdek kifogás tétetett, főként egy legokosabb által. Végre én mint elnöklő biztos azt ajánlottam, hogyha okos mester uram jobbat csinál, akkor ezen remeket elveszük: és a kocsai bevált remeknek. Itt viszont felkérem Sz. L. urat: írjon jobb méhész kézikönyvet, mint Kriesch, — s mutasson be egy tökéletes kaptárt: s akkor én elhallgatok; de addig nem tartom jogosítottnak az ilyféle kifejezésekre: „jobb lesz vala elhallgatnia“, továbbá „sajnálattal kell megjegyezmem, miszerint kár, hogy e' cikkek a' kas megérkezése előtt már egyletünk közlönyében napvilágot láttak“ stb. Fitymálásra már előbb lerakott alap jogosít csak; különben azt gondolhatja a' gondolkodó világ „si tacuisses, philosophus mansisses“.

Mint az egylet tagja pedig felkérem az egylet igazgatóválasztmányát, miszerint az okszerű méhészet előmozdítására épen úgy megtegyen mindent, mint az okszerű szőlőmivelés előmozdítására: bizonyosan fog a méhészet terjesztésére is akadni oly buzgó apostol.

Most pedig e' lap olvasóit s általában honfitársaimat újból is arra kérem, rendeljenek meg egy-egy példányt mustrául s aki nem leend vele megelégedve, küldje vissza saját költségemre, mert én 100 törzsön felül való méhészetemben tudom az 1. és 2 frtos kaptárt is használni.

Hogy pedig az észszerű méhészet nem bilincseli le annyira az embert, igazolja az, hogy törzseimmel, — daczára,

hogy a lehető legbelterjesebb gazdálkodást vezetem és 12 holdas fa- és szőlőiskolám van, — egymagam elbánok, néha néha egy kis segítséggel.

Rajta kedves honfitársaim! ne haddják magukat elriasztani az észszerű méhészettől; mert az szinaranyat csepegtet s a gazdálkodásnak zamatos költészete, melynek észszerű utmutatása szerint megmenekednek a' méhek oktalan legyilkolásától, és mégis évenként bizonyos jövedelemre tesznek szert. Vegyük például br. Ambrózy B urat Temes-gyarmatán, kinek a méhészetből évenként 6 - 7 ezer frt tiszta jövedelme van. A' szó mit sem ér, a' siker bizonyít.

Legkönnyebben elfog terjedni az okszerű méhészet, ha nem irtódunk annak megtanulásától. A tanítóknak feladata főként, hogy jó példát mutassanak és tanítsák a népet. Csak azt kell tenni, hogy a választásnál az okszerű méhészetet értő és azzal gyakorlatilag foglalkozó tanítónak elsőbbség adassék.

Sz. L. urat pedig felkérem, hogy csak okokkal harcoljunk és ne annyira a hibák elősorolására törekedjünk a kritikánál; hanem a hibákat kiigazítván s egyáltalán jobbat csináltván és mutatóván be a közönségnek, bizonyára nagyobb szolgálatot teendünk.

Ezen válaszat azon reményben irtam meg, hogy arra nem csak feljogosítva, de felhiva is lévén, hogy az az „Erd. gazda“ lapjain közöltetni fog; legalább a' méltányosság azt parancsolja. S ezen cikkem e' tárgyban az utolsó, — bármi és bármilyen legyen Sz. L. ur vagy bárki viszonzása.

Dömötör László.

TAUFFER FERENCZ

magkereskedő Kolozsvártt,
ajánl vetőmagul:

hópehely, fehér rózsa, Extra Early Vermont és Early Rose burgonyákat, valódi oberndorfi sárga takarmány répa magot, melyből kívánatra mintául répákkal szolgállok, továbbá nagy választékú gazdasági, kerti és virágmagvakat, Pignoletto törökbúzát, Saylor- és Cook-féle angol kertész késeket és ásókat.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve szolgáltatnak ki.

(1.)

(23—52)